

2009-05-07

Plats	Livsmedelsverket
Närvarande	Inger Andersson (ordförande) Bengt Ingerstam Bertil Elenius Marianne Jarl Jan Bertoft Johan Tranquist Louise Ungert Jan Sjögren (under eftermiddagen) Ulf Bohman Jan Movitz (ordförande från p 5) Svanhild Foldal (sekr)

1. Inledning och välkommen

Inger Andersson hälsade alla välkomna till möte i Livsmedelsverkets strategigrupp för konsumentfrågor.

2. Aktuellt från Livsmedelsverket

Inger Andersson informerade om senaste nytt på livsmedelsområdet, bland annat följande:

- **Köttkontrollen:** Det har varit stor medial uppmärksamhet på vissa missöden vid slakt av svin och fjäderfä samt kring misstankar om försvunna och svartslaktade hästar.
Även stor medial uppmärksamhet kring flera fall av "eftermärkning" av charkuterivaror
Livsmedelsverket har påbörjat ett projekt om skärpt djurskyddskontroll på landets slakterier. Syftet är att ge en bild av djurskyddet vid Sveriges slakterier och skapa ett vetenskapligt underlag för riktvärden vid djurskyddskontroller. Parallellt med djurskyddsprojektet genomförs också en utbildningssatsning för att öka djurskyddskompetensen hos Livsmedelsverkets egen kontrollpersonal ute på slakterierna.
- **Nyckelhålet:** Föreningen "Nyckelhålet på restaurang" har bildats för att driva och utveckla nyckelhåls-certifiering för restauranger.
Nya nyckelhålskriterier är i princip godkända av EU-kommissionen. Det nordiska Nyckelhålet kommer att börja tillämpas under sommaren 2009.
Nyckelhålet fyller 20 år detta år och det kommer att uppmärksammas under hösten 2009.

2009-05-07

- Regeringsuppdrag mm: Regeringsuppdraget rörande möjligheterna att i den offentliga kontrollen utnyttja information och resultat från kvalitetssäkringssystem för att sänka företagens kostnader och administrativa börda redovisades den 30 april.
Livsmedelsverket kommer att få ett uppdrag av regeringen att ta fram underlag inför omförhandlingen av Sveriges undantag från EU:s gränsvärden för dioxin i fisk.
Som föreslogs i klimat- och energipropositionen har Livsmedelsverket fått uppdrag som gäller dricksvattensamordning och arbete för att minska livsmedelkedjans klimatpåverkan. Med uppdragen följer ett extra anslag på 19 milj kr på tre år.
I Havspropositionen ges extra medel för Livsmedelsverkets musselkontroll.
- Livsmedelsverket drog nyligen tillbaka sin rapport om fettkvalitet sedan felaktigheter visat sig i ackrediteringen för SVA, som gjorde en del av analyserna
- Diskussionen kring verkets kostråd fortsätter. Senast i samband med en artikel på DN debatt om att man blir fet av frukt samt en debattartikel i Dagens Medicin där listan över vetenskapliga studier avseende mättat fetts farlighet kritiserar.
- Det är nu klart att skollagen kommer att kompletteras med krav på att skolmaten ska vara näringsriktig.
- Livsmedelsverkets fokusområden för 2009 – 2012 är nu beslutade. Under de kommande åren kommer verket att särskilt fokusera på följande områden:
  - Redlighet
  - Miljö, inklusive klimat
  - Utvecklad och fungerande livsmedelskontroll
  - Dricksvatten
  - Utveckla Livsmedelsverkets webbplats
  - Information till livsmedelsnäringen med tonvikt på utbildning och kunskapshöjande aktiviteter

Jan Bertoft undrade huruvida Livsmedelsverket har agerat när det gäller behovet av mer undervisning i konsumentkunskap i skolan. Sveriges Konsumenter anser att det är en skandal att eleverna inte får mer än tre veckors undervisning i hem- och konsumentkunskap i skolan. Det motsvarar tre procent av den totala undervisningstiden. Sveriges konsumenter har skrivit brev till utbildningsministern och framhöll behovet av att flera trycker på för att få tillstånd en förändring.

2009-05-07

Inger Andersson lovade att se närmare på hur verket kan följa upp denna fråga.

3. Laget runt

– *Aktuella frågor och information från panelens ledamöter*

Johan Tranquist, Nationellt centrum för främjande av god hälsa hos barn och ungdom (NCF), berättade att årets riksstämma som är en konferens för alla som arbetar med hälsofrågor i skolan har arrangerats med 537 deltagare.

De nationella råden för fysisk aktivitet ska ses över och det kommer sannolikt att bli mer fokus på ansträngande fysisk aktivitet.

Bertil Elenius, Konsumentverket, informerade bl.a. om att konsumentdagarna har arrangerats i Uppsala. Ett tema som togs upp var klagomålshantering. Konsumentverket medverkar bl.a. i ett flerårigt projekt tillsammans med handeln med syfte att minska behovet av reklamationer och uppnå en mer effektiv marknad.

Diskussion pågår om att vidga produktsäkerhetslagen till att även omfatta offentliga tjänster.

Utredning pågår beträffande kravet att KO måste vara jurist och ett förslag remissbehandlas just nu.

Jan Bertoft och Marianne Jarl, Sveriges konsumenter, berättade bl.a. att konsumentfrågorna uppmärksammas i samband med kommande val till Europaparlamentet. En konsumentpakt har tagits fram av Sveriges Konsumenter och den europeiska konsumentrörelsen BEUC och består av ett antal åtaganden inom centrala områden där bl.a. livsmedelområdet ingår. Nya ståndpunktsdokument om nanoteknik, kloning respektive GMO har tagits fram.

Debattartikel om GDA-märkning med de fem tyngsta argumenten mot sådan märkning har utarbetats. Det har dock varit svårt att få in debattartikeln i någon av de största tidningarna.

En undersökning om marknadsföring riktad mot barn på Internet har genomförts och rapport kommer snart.

Louise Ungert, Konsumentföreningen Stockholm, har börjat blogga (gå in på www.konsumentforeningenstockholm.se och klicka vidare till Louise Konsumentkoll). Bloggen är, enligt Louise, tidkrävande men ett roligt, snabbt och effektivt sätt att påverka.

Seminarium om svinn och det faktum att vi slänger mat i onödan planeras under Almedalsveckan. Louise arbetar för att den engelska organisationen WRAP ska medverka. Louise anser att det behövs en samordnad kampanj mot svinn och behovet av forskningsinsatser bör uppmärksammas.

2009-05-07

En uppföljande undersökning ang. marknadsföring riktad mot barn har gjorts. Rapport och frukostseminarium kommer inom kort.
Louise anser att debatten om användningen av köttmjöl behöver tas upp på nytt.

Bengt Ingerstam, Konsumenter i samverkan (Skis), informerade bland annat om en medlemskampanj för att svenska konsumenter ska få tillgång till Östersjötorsk, bl.a. ska man tala om för sin lokala fiskhandlare att man vill ha Östersjötorsk.

Bengt har även genomfört en enkät bland sina medlemmar om GDA-märkning. De som svarat på enkäten anser att GDA-märkningen är svår att förstå och man får ingen hjälp/vägledning av GDA-märkningen. Skis anser att det nu finns en stark konsumentopinion för att ange förpackningsdatum. Skis uppfordrar sina medlemmar att rapportera in företag som inte anger förpackningsdatum och uppmanar till bojkott av dessa.

4. Projekt på redlighetsområdet

Livsmedelsverket kommer under perioden 2009-2012 att satsa på redlighetsområdet. Inom verket pågår för närvarande diskussioner kring vilka aktiviteter och projekt som ska prioriteras.

Ulla Edberg informerade om vilka aktiviteter som man har beslutat att genomföra samt ett antal förslag som kan vara aktuella och bad om konsumentstrategigruppens synpunkter, förslag och idéer till konkreta projekt på redlighetsområdet.

Konsumentstrategigruppen välkomnade verkets satsning på redlighetsfrågorna. Konsumentstrategigruppen föreslog att verket bör ta reda på vad konsumenterna anser vara viktiga frågor/redlighetsfrågor genom en aktiv omvärldsbevakning i form av t.ex. webbenkäter och konsumentundersökningar samt även undersöka möjligheten att använda konsumentvägledarna ute i kommunerna.

Följande framhölls som viktiga områden/frågor att ta tag i:

- Spår av-märkningen, som ökar i omfattning och som nu kommer även på menyer på restauranger
- Tillsatser och deklaration av tillsatser
- Kontrollera märkningens läsbarhet (stilstorlek och kontrast)
- Närings- och hälsopåståenden
- Jämföra ingrediensförteckning med vad livsmedlen faktiskt innehåller, t.ex. färdigrätter

2009-05-07

5. Aktiviteter på miljö- och klimatområdet

I regeringens klimatproposition (Prop. 2008/09:162: En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat) får Livsmedelsverket nio miljoner kronor under en treårsperiod för att stärka verkets samordnande och pådrivande roll för att begränsa livsmedelskedjans klimatpåverkan. Enligt verkets tolkning omfattar uppdraget bland annat

- Att stödja och följa upp att nödvändiga åtgärder vidtas för att minska livsmedelskedjans klimatpåverkan
- Att öka kunskapen om klimat- och miljöpåverkan
- Fortsatt arbete med miljösmarta matval
- Kunskapsinsamling och åtgärder som minskar svinn i livsmedelskedjan
- Information till konsumenter och olika aktörer

Uppdraget berör inte enbart klimatpåverkan utan även andra miljöeffekter. Överläggningar pågår om hur dessa medel på bästa sätt kan användas och Jan Movitz presenterade förslag till en rad aktiviteter som kan genomföras.

Konsumentstrategigruppen välkomnade och gav stöd till verkets uppdrag samt förslag till aktiviteter på klimat- och miljöområdet. Svårigheter och målkonflikter kan uppstå och det är viktigt att verket öppet redovisar dessa. Strategigruppen framförde följande synpunkter, kommentarer och förslag:

- Samordna aktiviteter med andra myndigheter och organisationer beträffande kunskapsluckor och forskning om svinn i hela livsmedelskedjan.
- Konsumentorganisationerna bör ingå i verkets nätverk på miljö- och klimatområdet, alternativt kan strategigruppen för konsumentfrågor aktivt användas som bollplank.
- Etablera en arena där alla intressenter och nätverk kan samlas
- Ta fram goda exempel på hur man kan minska svinn i t.ex. skolkök samt exempel på hur man på bästa sätt kan ta hand om det avfall som kommer att finnas

6. Myndighetsutredningen

Jan Movitz presenterade huvuddragen i Livsmedelsverkets kommande remissvar på betänkandet (SOU 2009:8) Trygg med vad du äter. Under diskussionen framkom en rad synpunkter och värdefulla inspel till remissvaret bland annat följande:

- Konsumentperspektivet måste föras fram tydligare och bör tydligt framgå av den nya myndighetens instruktion.
- Uppdrag om sektorsansvar på miljöområdet saknas för den föreslagna livsmedelssäkerhetsmyndigheten.

2009-05-07

- Gränsdragningen mot den föreslagna myndigheten för jordbruk och landsbygdsutveckling måste tydliggöras beträffande ansvaret för miljöfrågor.
- Den nya myndighetens föreslagna samordningsansvar för rekommendationer och kostråd till allmänheten välkomnades - även uppdraget att samordna arbete med specialkost, individuella kostråd mm bör stärkas och läggas på den nya myndigheten. Ett tydligt samordningsansvar skulle underlätta och effektivisera myndigheternas samarbete.
- Konsumentrepresentationen i det föreslagna regelrådet bör förtydligas.
- Uppgifterna för det föreslagna vetenskapliga rådet bör förtydligas.

Jan Movitz tackade för konsumentstrategigruppens synpunkter och inspel till verkets remissvar, som ska lämnas senast den 1 juni.

7. Övriga frågor

Inga övriga frågor togs upp.

8. Avslutning

Jan Movitz påminde om att höstens möten i strategigruppen är planerat till den 10 september samt 12 november.

Ordföranden avslutade mötet och tackade för goda synpunkter och värdefulla inspel till Livsmedelsverkets arbete

Antecknat av

Svanhild Foldal

Justerat av

Inger Andersson

Jan Movitz